

73. Perjantaina 31 päivänä toukokuuta 1996

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Lähetekeskustelu

1) Lakialoite laiksi asumistukilain 5 §:n muuttamisesta 2024

Lakialoite 22/1996 vp (Marjaana Koskinen /sd ym.)

2) Lakialoite laiksi makeis- ja virvoitusjuomaverosta annetun lain 5 §:n muuttamisesta 2026

Lakialoite 23/1996 vp (Markku Koski /kesk ym.)

3) Lakialoite laiksi tuloverolain 92 §:n muuttamisesta ..... ”

Lakialoite 24/1996 vp (Marja-Liisa Tykkyläinen /sd ym.)

4) Lakialoite laiksi leimaverolain 47 §:n muuttamisesta ..... ”

Lakialoite 25/1996 vp (Esa Lahtela /sd ym.)

Mietintöjen pöydällepano

5) Hallituksen esitys Suomen rikosoikeuden soveltamisalaa koskevan lainsäädännön uudistamisesta ..... ”

Hallituksen esitys 1/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 4/1996 vp

6) Hallituksen esitys laiksi hallintolainkäytöstä ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi 2027

Hallituksen esitys 217/1995 vp
Lakivaliokunnan mietintö 5/1996 vp

7) Hallituksen esitys laiksi vesilain muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys 218/1995 vp
Lakivaliokunnan mietintö 6/1996 vp

8) Hallituksen esitys Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen ja sen XI osan soveltamiseen liittyvän sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä laiksi aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys 12/1996 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 11/1996 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Alaranta, Andersson C., Bryggare, Dromberg, Hurskainen, Jätteenmäki, Kalliomäki, Kanerva, Kautto, Komi, Koski M., Kuosmanen, Laakso, Liikkanen, Linnainmaa, Nurmi, Ojala A., Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pulliainen, Rehn, Rinne, Saari, Sasi, Suhola, Tahvanainen, Takkula, Tiilikainen, Tuomioja, Vehkaoja, Vokkolainen ja Vähänäkki.

Ilmoitusasiat:**Lomanpyynnöt**

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat Rinne ja Tahvanainen, virkatehtävien vuoksi edustajat Kalliomäki ja Norrback sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Alaranta, Filatov, Kanerva, Komi, Liikkanen, M. Pietikäinen, Pulliainen, Rehn, Saari, Takkula, Tiilikainen, Tuomioja ja Vehkaoja sekä

ensi kesäkuun 5 päivään yksityisasioiden vuoksi ed. Bryggare.

Uusi edustaja

Puhemies: Ilmoitetaan, että Lahdesta oleva filosofian ylioppilas Outi Siimes, joka varamiehenä Hämeen läänin eteläisestä vaalipiiristä tulee eduskunnan jäseneksi edesmenneen edustaja Väinö Saarion sijaan, on tänään esittänyt puhemiehelle tänä päivänä asianmukaisesti tarkastetun ja hyväksytyt edustajanvaltakirjansa ja on siten oikeutettu ryhtymään edustajantointaan hoitamaan.

Ed. Siimes on lisäksi tänään puhemiehelle ilmoittanut, että hän jatkaa naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa tarkoitettua asepalveluksen suorittamista. Eduskunta todennee, että valtiopäiväjärjestyksen 10 §:n 2 momentin perusteella ed. Siimeksen edustajantoinen hoitaminen keskeytyy siksi ajaksi, jolloin hän on sanotussa palveluksessa.

Hyväksytään.

Uudet hallituksen esitykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään 31 päivänä toukokuuta 1996 antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 89 ja 90.

Kansanterveyskertomus 1996

Puhemies: Ilmoitetaan, että valtioneuvoston kirjelmän ohella kuluvan toukokuun 9 päivästä on eduskunnalle annettu valtioneuvoston kertomus kansanterveyden tilasta ja kehityksestä vuodelta 1996 (K 6/1996 vp). Tämä kerto-

mus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:**1) Lakialoite laiksi asumistukilain 5 §:n muuttamisesta**

Lähetekeskustelu

Lakialoite 22/1996 vp (Marjaana Koskinen /sd ym.)

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. M. Koskinen: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Lakialoitteen tavoitteena on vähentää sosiaalibyrokratiaa, selkiinnittää sosiaalitoimen ja Kansaneläkelaitoksen välistä työnjakoa, minimoida sosiaalitoimen asiakkaiden juoksuttamista luukulta toiselle sekä tukea laskennallisen toimeentulotuen siirtämistä Kansaneläkelaitokselle. Aloite liittyy myös kiinteästi tuloloukkutyöryhmän esityksiin, mutta lähestymistapa on päinvastainen. Lakialoitteella vähennetään mekaanista, lähinnä rahan jakoon liittyvää sosiaalityötä, kun taas tuloloukkuesityksessä byrokratiaa lisätään. Mielestäni on tärkeää pohdita tuloloukkutyöryhmän esittämiä muutoksia toimeentulotukeen ja asumistukeen, koska asia ei mitä ilmeisimmin tule lainkaan eduskunnan päätettäväksi, vaan hallitus tekee asiasta päätöksen.

Arvoisa puhemies! Toimeentuloasiakkaiden määrä ... (Hälinää)

Puhemies (koputtaa): Kehotan edustajia rauhoittumaan!

Puhuja: ... on kasvanut yli 10 prosentin vuosivauhtia vuodesta 1993 lähtien. Vuonna 1996 arvioidaan 365 000 kotitalouden olevan toimeentulotuen piirissä. Toimeentulotukeen käytettävät nettomenot ovat olleet 2,3 miljardia markkaa vuonna 1994, 2,55 miljardia markkaa vuonna 1995 ja vuonna 1996 arvioidaan toimeentulotukinettomenoksi 3 miljardia markkaa. Toimeentulotukeen käytetty markkamäärä on kotitalaisen pieni, jos ajatellaan kuinka suurta väestömäärää rahalla tuetaan. Esimerkiksi vuonna 1994 toimeentulotukea maksettiin kotitaloutta

kohti 1 585 markkaa kuukaudessa ja henkilöä kohti 905 markkaa kuukaudessa.

Työttömyysturvan merkitys toimeentulotukiasiakkaiden tulolähteenä on korostunut. Toimeentulotuen saajista selvästi yli puolet saa joko työttömyysturvaa, asumistukea tai molempia etuuksia. Merkillepantavaa on myös se, että viime vuosien aikana toimeentulotukiasiakkaat ovat nuortuneet. Esimerkiksi vuonna 1993 alle 30-vuotiaiden toimeentulotukiasiakkaiden määrä oli 41 prosenttia. Toinen merkittävä havainto on, että toimeentulotukitalouksissa yksinäisten henkilöiden määrä on korkea. Vuonna 1993 yksinäisiä henkilöitä oli 60 prosenttia asiakkaita. Myös toimeentulotukiasiakkuus on pitkäikäistynyt.

Lakialoitteessa esitetty asumistuen muutos, joka poistaisi asumistuen 20 prosentin omavastuun toimeentulotukiasiakkaalta, joka on oikeutettu asumiskuluihin myönnettyyn toimeentulotukeen, olisi merkittävä muutos kaikille yksinäisille peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea saaville. Yksinäisistä asumistuen saajista yli 50 000 henkilöä kuuluu tuloluokkaan 2 500—3 000 markkaa kuukaudessa. Tällä hetkellä varsinkin yksinäiset toimeentulotukiasiakkaat ovat pääsääntöisesti hakeneet toimeentulotuesta juuri vuokran perus- ja prosenttiomavastuusuuden ja samanaikaisesti ovat yleensä Kelan kautta saaneet peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea. Muutos olisi myös kustannusneutraali, koska asiakkailta on ollut mahdollisuus anoa asumiskulujen prosentti- ja perusomavastuu toimeentulotukena. Muutos tietäisi lisämenoa asumistukeen, mutta sama markkamäärä säästyisi toimeentulotuesta.

Lakialoitteessa tuetaan myös toimeentulotukitehtävien siirtoa normitetuilta osilta kunnalta Kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi. Tämä ajatus on esillä myös selvitysmies Kosken ehdotusluonnoksessa valtion ja kuntien tehtäväjakoiksi. Toimeentulotukitehtävien siirtoa normitetuilta osilta kunnalta Kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi on kokeiltu vuodesta 1993 alusta 42 paikkakunnalla. Johdonmukainen jatko kokeilulle olisi toimeentuloasiakkaisiin kohdistuva asumistuen muutos, jolloin asumistuella katettaisiin kohtuulliset vuokramenot.

Kuten jo aikaisemmin totesin, lakialoitteen esitys on päinvastainen kannustinloukkuesityksen kanssa. Kannustinloukkutyöryhmä esittää toimeentulotuen perusosasta maksettavaksi 20 prosenttia asumismenoista sekä ns. informaatiomenot esitetään erikseen korvattaviksi me-

noiksi. Informaatiomenojen, siis tv-luvan, puhelinlaskun ja sanomalehtilaskun, tarveharkintainen myöntäminen lisää kaavamaisista sosiaalityötä ja laskelmien tekoa sekä laskujen maksamista. Mitään konkreettista hyötyä työn mielekkyyden kannalta ei saavuteta ja tuskin säästökään. Jos mennään järjestelmään, jossa perusnormi kattaa 20 prosenttia asumiskuluista tai 300 markkaa kuukaudessa, ja samanaikaisesti kuitenkin ollaan sitä mieltä, että joissakin tapauksissa asumiskulujen omavastuu voi muodostua liian suureksi perusomavastuulla maksettavaksi, syntyy tilanne, että näitä poikkeustapauksia ovat lähestulkoon kaikki tapaukset johtuen asumistukijärjestelmän muuttujista. Joten harkinnanvaraisesti pitäisi aina maksaa asumistuen jälkeinen 300 markan ylittävä vuokraomavastuusuuus.

Miten tällä systeemillä tuetaan toimeentulotuen siirtämistä Kelaan? Kannustinloukkutyöryhmän esitykset, jotka liittyvät toimeentulotukeen ja asumistukeen, ovat huonosti perusteltuja ja entisestään hankaloittavat sosiaalityötä. Ei kai tuloloukkutyöryhmän tavoitteena ollut lisätä byrokratiaa?

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan todeta, että kokonaan suurempi asia pohdittavaksi on, millaista sosiaaliturvan tasoa tulevaisuudessa ylläpidämme. Lähestymmekö entistä enemmän, niin kuin tässä nyt näyttää, ns. residuaalista mallia, jossa sosiaalipolitiikan kautta tapahtuvan hyvinvoinnin jakaminen on toissijaista ja erityistilanteisiin liittyvää, ja sosiaalipolitiikan tehtäväksi jää jäännöksen jakaminen? Tällaisen avun tyypillisin muoto on valikoiva ja tiukkaan tarveharkintaan perustuva tuki. Sosiaalipolitiikan asiakkaat leimataan köyhiksi ja muiden elätettäviksi. Hyvinvointiyhteiskunnassa on vallinnut ns. institutionaalinen malli, joka on perustunut ajatukseen, että markkinoilla tapahtuva jako on epätäydellistä ja vaikutuksiltaan epäoikeudenmukaista. Sitä täydentämään on luotu ihmisten tarpeisiin perustuva sosiaaliturvajärjestelmä, jossa avun muoto on ollut universaalista ja asiakaina ovat olleet tavalliset kansalaiset.

Haluan vielä muistuttaa, että hallitusohjelmaan on kirjattu, että kaikkein heikompiosaisilta kansalaisilta etuuksia ei leikata. Laki asumistuen 5 §:n muutoksista toteuttaa tätä ajatusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

2) Lakialoite laiksi makeis- ja virvoitusjuomaveroista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Lakialoite 23/1996 vp (Markku Koski /kesk ym.)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

3) Lakialoite laiksi tuloverolain 92 §:n muuttamisesta

Lakialoite 24/1996 vp (Marja-Liisa Tykkyläinen /sd ym.)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

4) Lakialoite laiksi leimaverolain 47 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite 25/1996 vp (Esa Lahtela /sd ym.)

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Lahtela: Arvoisa rouva puhemies! Tämä tekemäni lakialoite lähtee siitä, että leimaverolain 47 §:ää muutettaisiin siten, että tämä luotonantohetki eli nostohetki olisi tärkein siinä, milloin tämä luotto nostettaisiin pankista eikä niin kuin tuossa korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä, joka 1.6.95 on tullut voimaan, jossa muutettiin sillä tavalla, että se kirjoitushetki on lähtökohta.

Se johti hyvin epäselviin tulkintoihin. Siinä voi käydä silläkin tavalla, että jos ihminen otti luottoa taikka varasi luottoa itselleen, vaikka kaupanteko oli kesken, mutta tämä luottovaraus piti tavallaan hakea, niin silloin joutui maksamaan tämän korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen mukaan koko leimaveron. Jos tämä kauppa vaikka kokonaan peruuntui ja sen ihmisen ei tarvinnut sitä rahaa koskaan nostaa, niin tämä leimaverohan jäi sisään. Niissä tapauksissa useimmiten kävi niin, vaikka muutoksenhakuoikeus oli lääninoikeudelta, että sitä takaisinmaksua ei myönnetty siinä. Tämä teki hyvin monia vaikeuksia. Sitä ennen, ennen 1.6.95 ollut tilanne on se, että yleisesti ottaen pankit perivät leimaveron vasta silloin, kun luotto nostettiin.

Siinä mielessä toivoisi, että tämä lakialoite,

minkä olen tehnyt, etenisi nyt ja voitaisiin tämä epäkohta korjata. Me säästysimme monilta niiltä vaikeuksilta. Useimmitenhan tämä on jäänyt sillä tavalla, että pankit hienotunteisuussyistä ovat joutuneet itse sen maksamaan, koska eivät ole viitsineet sitä asiakkaalle siirtää. Tämä näkyy tietenkin siinäkin muodossa, että voi olla, että myös osa pankkituesta ohjautuu niiden varojen maksuun, mitä aikanaan on maksettu ja tullaan jatkossakin vielä maksamaan. Siinä mielessä toivon, että asianomaiset elimet, jotka tätä käsittelevät, etenisivät nopeassa aikataulussa.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ed. Lahtela on tehnyt esityksen vääralta pohjalta sikäli, että leimaveron koskee tätä päätöstä ja leimaveron määrän pohjana on päätökseen liittyvä markkamäärä. Näin ollen vallitsevan käytännön mukaisesti se ei ole perusteltua. En minä halua tässä pankkien puolta pitää, mutta silloin täytyy todella perusajatusta muuttaa siihen nähden, mitä leimaveron koskee. Se koskee päätöstä eikä rahanjakoa, ja markkamäärän pohjana on tietysti sen päätöksen pohjana oleva lainan markkamäärä.

Ed. Lahtela: Arvoisa rouva puhemies! Kysymys on siitä, ed. Aittoniemelle vaan, että välttämättä sitä lainamäärää ei koskaan nosteta ja se tässä on sinällään ongelma. Tässä vaaditaan korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen mukaan, että allekirjoitushetki on tärkein, jolloin leimaveron pitää maksaa, eikä nostohetki. Nostohetken ja kirjoitushetken välillä voi olla hyvinkin pitkä väli. Jos tapahtuu, niin kuin puhujakorokkeelta todistelin, sellainen tilanne, että vaikka talokauppa peruuntuu jostain syystä, leimaveron jää sisälle. Minusta se on kohtuutonta sen ihmisen osalta kuitenkin. Jos ihminen ei tarvitse muualle sitä rahaa, sehän jää nostamatta ja leimaveron jää hukkaan maksetuksi. Sen takia tärkeä tässä leimaverolain muutoksessa olisi se ajankohta, milloin laina nostetaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

5) Hallituksen esitys Suomen rikosoikeuden soveltamisalaa koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Hallituksen esitys 1/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 4/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi tiistain täysistuntoon.

6) Hallituksen esitys laiksi hallintolainkäytöstä ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys 217/1995 vp
Lakivaliokunnan mietintö 5/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi tiistain täysistuntoon.

7) Hallituksen esitys laiksi vesilain muuttamisesta

Hallituksen esitys 218/1995 vp
Lakivaliokunnan mietintö 6/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi tiistain täysistuntoon.

8) Hallituksen esitys Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen ja sen XI osan soveltamiseen liittyvän sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä laiksi aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 12/1996 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 11/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi tiistain täysistuntoon.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.17.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio
